

GOSPODARKA NRD W 1973 R. I PLAN GOSPODARCZY NA 1974 R.

Po okresie pewnych zakłóceń w końcu lat sześćdziesiątych, gospodarka Niemieckiej Republiki Demokratycznej weszła od kilku lat ponownie w fazę dynamicznego a przytem wyrównanego rozwoju. Jak wynika z danych opublikowanych w komunikacie Centralnego Urzędu Statystycznego¹, plany gospodarcze na rok 1973 zostały wykonane i w wielu przypadkach przekroczone, dzięki „energii wyzwolonej w całym narodzie pod kierownictwem SED”. Główne wskaźniki gospodarcze przedstawiono w tabeli 1. Z ich konfrontacji za ostatnie trzy lata wynika, że wystąpiło w tym okresie pewne przyspieszenie wzrostu gospodarczego (patrz tabela 1), świadczące o postępującej konsolidacji gospodarki.

TABELA 1

*Wskaźniki rozwoju gospodarczego NRD
(procentowy wzrost w stosunku do roku poprzedniego)*

	Wzrost faktyczny			Plan 1973	Wzrost faktycz. 1973	Plan 1974
	1966 - 1970	1971	1972			
Dochód narodowy wytworzony	5,3	4,5	5,4	5,7	5,5	5,4
Przemysł – produkcja towarowa	6,5	5,5	6,3	6,5	6,8	6,7
w tym: materiały budowlane	6,8	6,1	3,5	8,1	8,0	7,2
Wydajność pracy	5,7	4,5	5,0	5,7	5,8	6,0
Budownictwo i przemysł budowlany	–	5,7	4,3	–	6,1	6,1
Rolnictwo – produkcja bydła						
rzeźnego	3,8	3,2	8,8	0,9	5,3	5,6
mleka	2,7	1,3	6,1	–3,3	4,1	3,3
jaj	3,8	3,6	0,2	0,1	4,8	2,3
Inwestycje brutto	9,9	0,1	3,0	9,0	8,5	5,3
Handel detaliczny – obroty						
ogółem	4,6	3,9	6,0	6,2	5,9	5,2
w tym środki żywności	4,4	2,9	4,1	4,2	3,4	–
wyroby przemysłowe	5,0	5,1	8,3	8,7	8,9	–
Handel zagraniczny – obroty	9,9	6,7	10,8	14,0	14,0	10,0
Dochody ludności netto	4,0	3,7	5,6	5,3	5,6	4,5

Źródło: *Roczniki Statystyczne NRD, Komunikaty Centralnego Urzędu Statystycznego.*

W uzyskaniu pomyślnych wyników przez gospodarke NRD nie miały udziału miała współpraca z innymi krajami RWPG, nie ograniczająca się do prostej wymiany towarów czy surowców, lecz wyrażająca się w bilateralnym lub

¹ *Mitteilung der Staatlichen Zentralverwaltung für Statistik über die Durchführung des Volkswirtschaftsplanes 1973.* „Die Wirtschaft” nr 5/1974, ss. 14 - 16.

multilateralnym podziale pracy, w specjalizacji i kooperacji obejmującej szeroki zakres — od gospodarki surowcowej po przemysł konsumpcyjny. Proces zacieśniania się wzajemnych stosunków o charakterze kooperacyjnym między państwami członkowskimi RWPG postępował w 1973 r. szybko naprzód. Rozwiązane zostały w znacznej mierze problemy surowcowe i energetyczne, rezultatem współpracy było uruchomienie w 1973 r. elektrowni atomowej *Bruno Leuschner*, wysoko zautomatyzowanej fabryki porcelany w Ilmenau, zakładów potasowych *Zielitz* i innych. W tymże roku podpisano również wielostronne umowy o specjalizacji produkcji i kooperacji przy produkcji maszyn i urządzeń dla przemysłu budowy samochodów i traktorów, przemysłu celulozowego i papierniczego, przemysłu obróbki tworzyw sztucznych itp. Podstawy dalszej tego rodzaju współpracy stworzyły porozumienia zawarte między krajami RWPG, dotyczące koordynacji narodowych planów gospodarczych².

Dokładne obliczenie korzyści gospodarczych, wynikających z współpracy w ramach RWPG, nie byłoby oczywiście możliwe, jednak według ostrożnych szacunków ekspertów RWPG, zmiany strukturalne powstałe w gospodarce NRD w wyniku ekonomicznej integracji państw socjalistycznych mają 15 do 25-procentowy udział w przyroście efektywności tej gospodarki. Można zatem przyjąć, że udział NRD w integracji w ramach RWPG jest elementem postępu gospodarczego o dużym ciężarze gatunkowym.

Według sprawozdania Głównego Urzędu Statystycznego, rozwój gospodarki NRD przedstawiał się w 1973 r. następująco:

Dochód narodowy. Przyrost dochodu narodowego — 5,5% — był wprawdzie nieznacznie niższy od planowanego (5,7%) lecz przekroczył, również nieznacznie, faktyczny przyrost ubiegłoroczny (5,4%). W każdym razie w ciągu ostatnich trzech lat utrzymuje się spokojna tendencja jego wzrostu, świadcząca korzystnie o zrównoważonej dynamice gospodarki NRD.

Przemysł. Plan produkcji towarowej został ogólnie wykonany w 101,6%, przy czym przyrost wartości produkcji w stosunku do roku 1972 wyniósł 6,8%. A więc i tutaj występuje zjawisko zrównoważonego dynamicznego wzrostu (patrz tabela 1). Zwraca również uwagę wysoka dyscyplina przedsiębiorstw przemysłowych, z których 98%, w przypadku przedsiębiorstw zarządzanych centralnie, i 95% zarządzanych lokalnie, wypełniło lub przekroczyło swoje zadania produkcyjne. Przykładowo w tabeli 2 podano stopień wykonania planu produkcji towarowej przez niektóre gałęzie przemysłowe.

Jednym z czynników pozwalających na osiągnięcie stosunkowo dobrych wyników produkcyjnych był wzrost wydajności pracy, który wyniósł w przemyśle centralnie kierowanym, w stosunku do 1972 r., 5,8%. Był to rezultat — w dużym stopniu — socjalistycznego współzawodnictwa, w którym załogi niektórych przedsiębiorstw potrafiły przekroczyć zakładane w planie zadania co do wydajności pracy aż o 6,4%.

Dysproporcje między produkcją finalną a wytwarzaniem materiałów do produkcji, stanowiące do niedawna trudny do opanowania element, dezorga-

² R. G., *Zahlen die zum Nachdenken zwingen*. „Die Wirtschaft” nr 4/1974, s. 3.

TABELA 2

Gałęzie przemysłu	Wykonanie planu produkcji towarowej (w %)
Węgiel i energetyka	102,7
Kopalnictwo rud, metalurgia i potas	102,2
Przemysł chemiczny	101,1
Elektrotechnika i elektronika	100,9
Budowa ciężkich maszyn i urządzeń	100,1
Budowa maszyn produkcyjnych, rolniczych i pojazdów	100,0
Przemysł lekki	101,6
Przemysł szklany i ceramiczny	100,3
Przemysł terenowy i spożywczy	101,3

nizujący przemysłowe procesy produkcyjne, zostały w znacznym stopniu usunięte, jak stwierdzono w sprawozdaniu Biura Politycznego KC SED³, dzięki lepszemu planowaniu, racjonalizacji i wysiłkom zespołów fabrycznych. Komunikat Centralnego Urzędu Statystycznego przyznaje jednak, że dostawy niektórych materiałów do produkcji były nieterminowe i asortymentowo niewłaściwe. Na ogół przemysły wytwarzające ważne rodzaje takich materiałów osiągnęły zwracający uwagę wzrost wytwarzania tak w stosunku do wielkości zaplanowanych, jak też w stosunku do roku 1972. Wzrost produkcji niektórych tego rodzaju wytworów przedstawiono w tabeli 3.

TABELA 3

Wyrób	Przekraczanie planu 1973 r. (w %)	Faktyczny wzrost produkcji w stosunku do 1972 r. (w %)
Energia elektryczna	2,2	5,6
Wyroby metalowe	0,7	14,7
Półfabrykaty aluminiowe i ze stopów alumin.	6,9	12,0
Odlewy żeliwne	4,4	7,3
Polistyrol piany	10,8	10,5
Włókno poliestrowe	2,4	175,7
Tranzystory	9,2	12,4
Wyłączniki wysokiego napięcia	14,5	12,9
Maszyny i urządzenia do obróbki mas plastycznych	2,4	21,6

W gospodarce energetycznej, która dotychczas nie należała do najlepiej funkcjonujących działów gospodarki, osiągnięto duży sukces, zapewniając ludności i gospodarce pełne pokrycie popytu na energię elektryczną, gaz, ciepło

³ „Die Wirtschaft” nr 51/1973, s. 3 i n.

i paliwa stałe. Przyrost jej produkcji w 1973 r. o 5,6% jest najwyższy w ostatnich pięciu latach.

Komunikat podkreśla dalej ogólne polepszenie się jakości wyrobów przemysłowych, obniżkę kosztów i związany z tym wzrost wydajności pracy, zaznaczając jednak, że nie wszystkie zakłady produkcyjne przywiązują taką samą wagę do efektywności produkcji, jak do jej ilościowego wzrostu.

Polepszyło się wykorzystanie maszyn o wysokiej wydajności i nowych urządzeń produkcyjnych. Przeciętny czas ich pracy wydłużył się z 12,7 godzin w 1972 r. w ciągu dnia kalendarzowego do 13,6 godzin w 1973 r. Polepszyła się również gospodarka materiałami. Racjonalizacja ich użycia dała w rezultacie przeciętnie 3-procentową oszczędność, liczoną na jednostkę produkowanych wyrobów.

Inwestycje. Po raz pierwszy od 1970 r. nakłady inwestycyjne wzrosły więcej niż proporcjonalnie, osiągając kwotę 37,2 mld marek, co stanowi wzrost w stosunku do 1972 r., o 8,5%. Jak można z tego wnosić, proces stabilizacji i wyrównywania dysproporcji gospodarczych, o czym pisaliśmy przy omawianiu gospodarki NRD w 1972 r., został w głównych zarysach ukończony⁴. Prawie połowa ogólnej wartości inwestycji, tj. 18,1 mld marek, zużyta została na inwestycje przemysłowe — na dalszą rozbudowę bazy energetycznej i surowcowej, na modernizację i rozbudowę materiałowo-technicznej bazy przemysłów dóbr konsumpcyjnych. Wzrost nakładów inwestycyjnych w kilku ważniejszych gałęziach gospodarczych ilustruje tabela 4.

TABELA 4

Gałęzie przemysłu	Wzrost inwestycji w stosunku do 1972 r. (w %)
Węgiel i energetyka	9
Kopalnictwo rud, metalurgia i potas	9
Przemysł lekki	51
Przemysł terenowy i spożywczy	23
Przedsiębiorstwa przemysłu chemicznego i metalowego produkujące dobra konsumpcyjne	40

Jak wynika z tabeli, wyraźnie przesunięto (w stosunku do roku ubiegłego) akcenty w rozdziale funduszy inwestycyjnych, preferując produkcję dóbr służących bezpośrednio zaspokojeniu potrzeb ludności, zgodnie z założeniami ustalonymi przez KC SED na VII sesji.

Fundusze inwestycyjne zużyte zostały przede wszystkim na kontynuację i ukończenie już zaczętych obiektów. M.in. uruchomiono we współdziałaniu ze Związkiem Radzieckim, dalsze bloki energetyczne o mocy 820 MW, a jako

⁴ Por. autora: *Gospodarka NRD w 1972 r. i plan gospodarczy na 1973 r.* „Przeгляд Zachodni” nr 1/1973, s. 153 i n.

szczególnie korzystny przykład owocnej współpracy ze Związkiem Radzieckim komunikat Centralnego Urzędu Statystycznego wymienia wspomnianą elektrownię atomową *Bruno Leuschner*, gdzie uruchomiono próbnie blok mocy 440 MW. Ponadto, uruchomiono szereg innych zakładów produkcyjnych, jak — wymienioną już — fabrykę porcelany w Imlenau, fabrykę poliuretanu ze zdolnością produkcyjną 30 tys. ton, fabrykę polietylenu i wiele innych.

Budownictwo i przemysł budowlany. Plan budownictwa ogólnie przekroczony został o 1,1%, przy czym na podkreślenie zasługuje fakt, że plan budownictwa mieszkaniowego przekroczono o 2%, budując 81 tys. nowych mieszkań — o 1620 więcej niż zaplanowano i 11 173 więcej niż w 1972 r. — oraz modernizując i przebudowując 45 tys. starych mieszkań. Stworzono w ten sposób możliwość poprawy warunków mieszkaniowych dla 375 tys. osób z czego w 60% skorzystali robotnicy. W podanych ilościach mieści się także 5181 nowych domków jednorodzinnych przydzielonych wielodzietnym rodzinom robotniczym. W przemyśle materiałów budowlanych zanotowano wzrost produkcji o 8%, w tym przemysł cementowy zwiększył produkcję o 7,8%. Mimo ogólnej poprawy w wytwarzaniu materiałów budowlanych, popyt na niektóre rodzaje nie został pokryty.

Rolnictwo uzyskało, zwłaszcza w sferze produkcji zwierzęcej, niezłe rezultaty, tak że popyt krajowy na niektóre artykuły, jak mięso i wyroby z mięsa, mleko konsumpcyjne, jaja i inne produkty zwierzęce mógł być w pełni pokryty własną produkcją. Mogło to nastąpić dzięki systematycznemu zwiększaniu produkcji w ostatnich latach, przy czym decydującym czynnikiem wzrostu była postępująca jej intensyfikacja i przechodzenie w rolnictwie do metod przemysłowych. Ogółem, produkcja zwierzęca wzrosła w 1973 r. o 4,9%. Szczegółowe dane zawarte są w tabeli 1. Podstawą wzrostu tej produkcji było dalsze planowe zwiększenie pogłowia zwierząt gospodarskich, przedstawiające się następująco:

pogłowie bydła wzrosło o	1,9%
trzody chlewnej o	4,7%
owiec o	5,1%
kur niosek o	1,4%

Udój mleka od 1 krowy zwiększył się o 3,6%, tj. do 3625 kg.

Natomiast wyniki produkcji roślinnej były gorsze niż w roku poprzednim. Przy ocenie tych wyników należy wziąć pod uwagę, że plony roku 1972 były szczególnie wysokie a długotrwały okres suszy w 1973 r. ujemnie wpłynął na vegetację.

Uzyskane w 1973 r. plony głównych ziemiopłodów z 1 hektara w kwintalach przedstawiono w tabeli 5.

Plan produkcji roślinnej został wykonany. Wyniki gospodarki rolnej w 1973 r. można uważać na ogół za korzystne; uzyskane plony zasadniczych upraw przewyższają (z wyjątkiem buraków cukrowych) przeciętne wyniki z lat 1966 - 1972. Rolnictwo zainwestowało w bazę materiałowo-techniczną prawie 4 mld marek, zużywając tę sumę przeważnie na uzupełnienie parku maszynowego.

TABELA 5

	Przeciętne plony w latach		
	1968 - 1972	1972	1973
Zboża	32,2	36,6	35,8
Rośliny oleiste	18,8	20,4	19,6
Ziemniaki	173	188	175
Buraki cukrowe	298	326	292
Rośliny pastewne okopowe	528	570	529
Kukurydza pastewna	327	395	320

Przemysł spożywczy przekroczył planowaną produkcję towarową około 5%, umożliwiając w tym samym stosunku lepsze zaopatrzenie ludności w swoje wyroby.

Handel zagraniczny. Największym partnerem NRD w handlu zagranicznym są nadal kraje RWPG, z udziałem utrzymującym się na wysokości około 66%. Handel z tymi krajami wzrósł o 11% w stosunku do roku poprzedniego, natomiast wymiana handlowa, wynikająca z podziału pracy między członkami RWPG, wzrosła o 30%. Szczególnie wyraźny postęp dokonał się w podziale pracy między Związkiem Radzieckim a NRD w zakresie przemysłu metalowego. Eksport zarówno do krajów socjalistycznych, jak i niesocjalistycznych przebiegał pomyślnie, przekraczając nieznacznie wielkości planowane. Powiększył się również import surowców, wyrobów kooperacyjnych, dóbr inwestycyjnych i konsumpcyjnych, w czym największy udział miały kraje RWPG. Znacznie ożywiły się obroty z krajami rozwijającymi się, jak Indie, Irak, Algieria, Egipt i Syria, osiągając wzrost o 22%. Rozwijał się także nadal handel z przemysłowymi krajami kapitalistycznymi, a zwłaszcza z Włochami, W. Brytanią, Szwecją i Belgią. O stosunkach z RFN komunikat mówi, że rozwijały się one planowo.

Poziom życia i dochody ludności. Na realizację programu socjalnego rząd przeznaczył w 1973 r. 2,7 mld marek, tj. o 1,9 mld więcej niż w roku poprzednim. Dochody netto ludności wzrosły w tym samym stopniu jak w roku poprzednim, tj. o 5,6%. Wzrosły renty starcze i inwalidzkie (przeciętnie o 15%), dotacje państwa na utrzymanie stałych cen konsumpcyjnych, czynszów mieszkaniowych itp. zwiększono o 12%. Stworzony w ten sposób skuteczny popyt zrównoważony został przez podaż wyrobów konsumpcyjnych na rynek wewnętrzny, przekraczającą plan o 2,9%, co umożliwiło stosunkowo znaczny wzrost obrotów detalicznych — o prawie 6%. Wzrost obrotów artykułami spożywczymi (3,4%) i towarami przemysłowymi (8,9%) wykazuje znaczną rozpiętość, na korzyść towarów przemysłowych. Wynikająca stąd ewolucja struktury spożycia wydaje się prawidłowa. Mimo wyraźnie zwiększonej podaży towarów bezpośredniej konsumpcji popyt na nie nie zawsze był w pełni zaspokajany, jeżeli chodzi o ich dobór asortymentowy i sezonowość dostaw. Odnosi się to zarówno do środków żywności, jak i do towarów przemysłowych, np. mebli, obuwia, kuchenek elektrycznych i wielu innych.

TABELA 6

Podaż artykułów przemysłowych

	Wzrost w stosunku do 1972 r. w %
Bielizna trykotowa	28
Odzież wierzchnia, trykotaże	32
Rajstopy	105
Obuwie skórzane	23
Porcelana domowa	40
Środki piorące	58

Poprawiło się wyposażenie gospodarstw domowych w urządzenia trwałego użytku. I tak, na 100 gospodarstw ilość

telewizorów wzrosła z 75 w 1972 r. do 77 w 1973 r.

łódówek „ 70 „ „ 75 „
 pralek „ 63 „ „ 75 „

W dziedzinie rozwoju urządzeń socjalnych, bezpośrednio wpływających na sytuację życiową ludności zanotować należy dalszy postęp. Poprawiła się opieka lekarska, zbudowano szereg nowych szpitali, wzrosła liczba lekarzy (z jednego lekarza na 600 mieszkańców w 1972 r. do jednego na 580 mieszkańców), ilość żłobków powiększyła się tak (o 13 tys. miejsc), że 34% dzieci poniżej trzech lat może znaleźć w nich opiekę, a ilość miejsc w przedszkolach wystarcza dla 77% dzieci w wieku przedszkolnym.

Plan gospodarczy na rok 1974⁵. Naczelnym zadaniem gospodarki NRD jest — według planu gospodarczego na 1974 r. — dalsze podniesienie stopy życia ludności zarówno pod względem materialnym, jak i kulturalnym. Przewiduje się wzrost produkcji we wszystkich dziedzinach gospodarki, większą podaż towarów konsumpcyjnych przy stałych cenach i wyższe świadczenia socjalne ze strony państwa. W budżecie państwa przewidziano na rozmaite cele socjalne, na budowę domów mieszkalnych, modernizację i konserwację dotychczasowych zasobów mieszkaniowych oraz na subwencje dla utrzymania dotychczasowych cen konsumpcyjnych — 35,6 mld marek (o 2,2 mld więcej niż w roku 1973). Dochód narodowy wzrosnąć ma o 5,4 mld marek. Dla osiągnięcia tego celu potrzebne będzie znaczne jego przyspieszenie — o 6%. Natomiast dochody ludności netto powiększą się o 4,5%, a masa towarowa przeznaczona do konsumpcji wewnętrznej wzrosnąć ma w stopniu wyższym niż dochody, mianowicie o 5,2%. Wskazuje to na troskę o lepsze zaopatrzenie ludności.

Zaplanowana stopa wzrostu produkcji przemysłowej jest prawie równa

⁵ Opracowano na podstawie: *Gesetz über den Volkswirtschaftsplan 1974*, *Gesetz über den Staatshaushaltsplan 1974* ogłoszonych w *Gesetzblatt den DDR*, t. I., nr 58 oraz parlamentarnego przemówienia przewodniczącego Rady Ministrów Horsta Sündermanna uzasadniającego plan z 19 XII 1973 r.

ubiegłorocznej (6,7%). Zwraca jednak uwagę nacisk, jaki położono w planie na zabezpieczenie przemysłowi dostatecznej bazy energetycznej i surowcowej, której stała rozbudowa konieczna jest dla jego rozwoju. Inwestycje wzrosną tutaj z 11,0 mld marek w 1973 r. do 11,4 mld marek w 1974 r. i wyczerpią około 60% funduszy inwestycyjnych przeznaczonych dla przemysłu. Rozbudowa dokonana przy pomocy tych funduszy pozwoli jednak na podwyższenie produkcji energii elektrycznej w 1974 r. do 80,7 gwh wobec 72,8 gwh wyprodukowanych w r. 1972. Z innych ważnych inwestycji surowcowych wspomnieć także należy inwestycję rządu 500 mln marek, stanowiącą udział w uruchomieniu zakładów metalurgicznych w Związku Radzieckim w ramach programu współpracy krajów należących do RWPG.

Szczególną uwagę zwrócono również w planie na przemysły kooperacyjne. Wprawdzie także w latach ubiegłych produkcja kooperacyjna wzrastała szybciej niż produkcja finalna, nie ustąpiły jednak zupełnie zakłócenia w wykonywaniu planu produkcji, mające swe źródło w dostawach kooperacyjnych. Dlatego też produkcja kooperacyjna w przemyśle metalowym wzrosnąć ma o 8%, podczas gdy wzrost produkcji finalnej ma wynieść tylko 6,3%. Zamierza się w ten sposób zmniejszyć szkodliwe dysproporcje.

Plan zakłada także szybszy rozwój produkcji towarów przeznaczonych na zaopatrzenie ludności. I tak w przemyśle chemicznym wzrost produkcji tego rodzaju wyrobów wyniesie 10,3%, przy ogólnym wzroście produkcji tej gałęzi przemysłu 9,1%; w przemyśle lekkim 9% (ogólny wzrost 8,3%), w przemyśle szklanym i ceramicznym 11,5% (ogólny wzrost 9,3%), w przemyśle terenowym 7,3% (ogólny wzrost 5,4%). Dodać przy tym należy, że w 1974 r. planuje się szczególnie intensywne inwestycje w przemyśle lekkim. Mają one wzrosnąć do 1700 mln marek, czyli, w stosunku do roku poprzedniego o 580 mln, tj. o 52%.

Plan budownictwa przewiduje wzrost produkcji o 6,1%, przy czym szczególną uwagę zwrócono na budownictwo mieszkaniowe, planując jego wzrost o 8,6%. Oznacza to 116 800 mieszkań, w czym 86 500 będzie nowych, a 30 300 zmodernizowanych lub przebudowanych. Ponadto przewidziano budowę nowych szkół, żłobków, przedszkoli i innych urządzeń socjalnych i służby zdrowia. Inwestycje w tym zakresie wzrosnąć mają o 17%. Dla pokrycia znacznych potrzeb budownictwa przemysł materiałów budowlanych zwiększyć ma produkcję o 7%.

Zasada zużywania funduszy inwestycyjnych przede wszystkim na inwestycje racjonalizatorskie a nie na budowę czy zakup nowych urządzeń, została w planie 1974 r. zaakcentowana silniej niż dotychczas. Ustalono bowiem, że udział inwestycji racjonalizatorskich w ogólnej sumie inwestycji winien wynieść 54,1%, wobec 51,8% w 1972 r.

W zakresie rolnictwa i gospodarki środkami żywności planuje się dalszy wzrost produkcji, jej intensyfikację oraz dalsze przechodzenie rolnictwa na przemysłowe metody gospodarki. Zaopatrzenie ludności w żywność powinno się polepszyć i, zwłaszcza w gospodarce mięsem, ustabilizować.

Handel zagraniczny będzie w dalszym ciągu opierać się głównie na wymianie ze Związkiem Radzieckim i innymi krajami socjalistycznymi, lecz

równocześnie zaplanowano znaczne zwiększenie obrotów z państwami niesocjalistycznymi zakładając, że po przełamaniu blokady dyplomatycznej powstaną nowe możliwości handlowe na bazie równouprawnienia i wzajemnych korzyści.

Plan gospodarczy na rok 1974, którego główne zarysy staraliśmy się wyżej przedstawić, wydaje się o tyle realny, że nawiązując do wyników gospodarki w 1973 r., stawia sobie cele, mieszczące się w granicach materialnych i ludzkich możliwości gospodarki.

TADEUSZ KRAJCZYCKI

PROBLEMY ORGANIZACJI I FUNKCJONOWANIA SŁUŻB EKONOMICZNYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH PRZEMYSŁOWYCH NRD

1. UWAGI WPROWADZAJĄCE

W końcu lat pięćdziesiątych w wielu krajach socjalistycznych rozpoczął się proces reorganizacji struktury zarządzania gospodarką narodową, zwłaszcza w podstawowej jej dziedzinie, jaką jest przemysł. Szybki rozwój sił wytwórczych, określane mianem rewolucji naukowo-technicznej, rodził bowiem sprzeczności między osiągniętym poziomem ekonomicznym a stosowanymi dotąd metodami i formami kierowania procesami gospodarczymi. Zjawiska zmian treści i instytucjonalnych form zarządzania były więc następstwem zarówno ogólnych tendencji we współczesnej ekonomice, jak również założeń strategii gospodarczych poszczególnych państw.

Nowe warunki rozwoju techniczno-ekonomicznego stwarzały większe niż dotychczas zapotrzebowanie na usługi ekonomistów, których funkcją jest prowadzenie badań i studiów w celu rozwiązywania problemów gospodarczych. W związku z przeprowadzanymi zmianami w dziedzinie zarządzania wzrosło zainteresowanie funkcjonowaniem komórek ekonomicznych w przedsiębiorstwie. Wyrazem tego były liczne akty i zarządzenia władz centralnych, a także literatura poświęcona funkcjom ekonomicznym w przedsiębiorstwach socjalistycznych¹.

Problemy dotyczące organizacji i działania służb ekonomicznych w przed-

¹ Np. w literaturze polskiej m. in.: Czupiał J., *Ekonomiści w wielkim przemyśle*. „Studia Śląskie” t. 20, 1971; Czupiał J., *Z badań nad kadrą ekonomistów w przemyśle*. „Życie Gospodarcze” 1971, nr 8; Kordaszewski J., *Stan i perspektywy służb ekonomicznych*. Warszawa 1967; Kuczyński J., *Zawód ekonomisty w PRL*. Warszawa 1966; Kuczyński J., *Z badań nad losami absolwentów*. Warszawa 1966; Polański R., *Kadry ekonomiczne a potrzeby gospodarki*, „Życie Gospodarcze” 1972, nr 3.